

Đảng và chính phủ có quyết tâm rất cao trong việc xây dựng và phát triển TTCK cũng như thực hiện các chính sách phát triển kinh tế nói chung. Từ Nghị quyết hội nghị Trung ương II, Ban Chấp hành Trung ương Khóa VII; Nghị quyết 10 của Bộ Chính trị, Nghị quyết đại hội VIII của Đảng, Nghị quyết kỳ họp thứ 4 quốc hội khóa IX cùng với hàng loạt các văn bản pháp quy khác được ban hành của chính phủ đã khẳng định điều đó. Trong bước "khởi đầu nan" chúng ta có không ít thuận lợi, cụ thể là:

- Chúng ta có hệ thống chính trị ổn định. Sau nhiều năm đổi mới Việt Nam đã thu được những thành quả hết sức phấn khởi. Nền kinh tế nước ta đang phát triển với tốc độ cao. Tốc độ tăng trưởng tổng sản phẩm quốc nội (GDP) bình quân hơn 6 - 7% năm trong nhiều năm qua và của 6

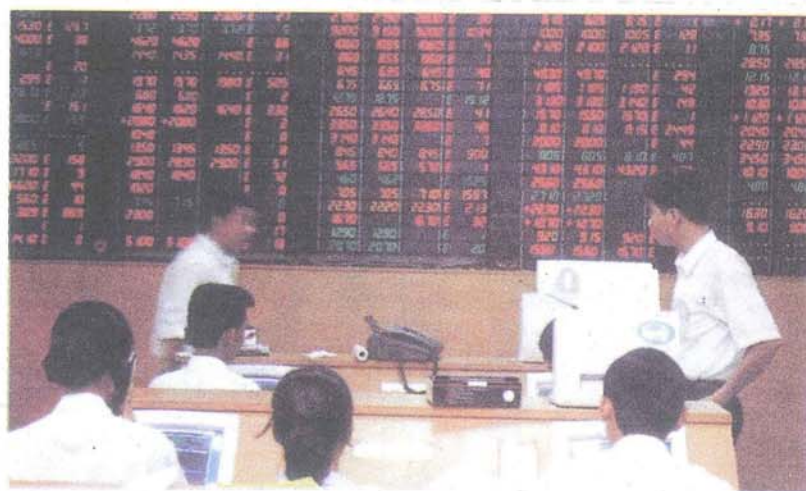
NHỮNG THUẬN LỢI VÀ THÁCH THỨC TRÊN CON ĐƯỜNG XÂY DỰNG VÀ PHÁT TRIỂN THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN Ở NƯỚC TA

TS. NGUYỄN NGỌC HÙNG

Xây dựng và phát triển thị trường chứng khoán là một trong những mục tiêu của chính sách tài chính quốc

gia, TTCK là một thể chế tài chính tất yếu, không thể thiếu được của một nền kinh tế thị trường thực sự đang hình thành và phát triển ở nước ta.

tháng đầu năm 2000 là 6,2% (cùng kỳ năm ngoái là 4,3%). Tốc độ tăng trưởng công nghiệp tăng 14,3% cao hơn so với cùng kỳ năm ngoái. Ngoại thương phát triển khá mạnh với kim ngạch xuất khẩu đạt trên 5 tỷ USD, tăng 28,5% so với cùng kỳ năm trước. Bên cạnh đó là sự ra đời của trên 5.000 doanh nghiệp với vốn đầu tư đăng ký trên 4.000 tỷ đồng, là dấu hiệu chuyển động của nền kinh tế được các nhà tài trợ đánh giá cao. Theo dự báo mới nhất của ADB thì khả năng tăng trưởng kinh tế trong 2 năm tới của ta sẽ gia tăng rất cao trong khối ASEAN sau cuộc khủng hoảng tài chính vừa qua. Đây là tiền đề quan trọng để tạo điều kiện thuận lợi cho nhiều doanh nghiệp làm ăn có hiệu quả và huy động vốn thông qua việc phát hành chứng khoán, tạo ra sức thu hút mạnh mẽ của TTCK. Cộng vào đó, thu nhập và mức sống của mọi tầng lớp dân cư được cải thiện và gia tăng rõ rệt. Uy tín của Đảng Cộng Sản Việt Nam, người chỉ huy mọi thắng lợi ngày càng được củng cố, nhân dân cũng như các nhà

đầu tư trong và ngoài nước càng vững tin hơn.

- Quá trình cải cách thời gian qua đã cho ra đời và phát triển hàng loạt các ngân hàng thương mại, cơ quan bảo hiểm và các định chế tài chính khác. Từ đây đã tạo nên sự cạnh tranh giữa các định chế tài chính, làm cho hiệu quả kinh doanh trong khu vực này ngày càng cao, lãi suất cho vay ngày một giảm. Đây là các nhân tố và điều kiện quan trọng trong sự phát triển thị trường tài chính nói chung và là tiền đề quan trọng để tiến hành và phát triển TTCK nói riêng.

- Chính sách đa dạng hóa các hình thức sở hữu và nhiều thành phần kinh tế của Đảng và Nhà nước đang giải phóng mọi năng lực sản xuất kinh doanh, huy động mọi nguồn vốn cho phát triển sản xuất và thị trường vốn. Chính phủ cũng đã thành lập ban cổ phần hóa DNNN và cử một Bộ trưởng phụ trách. Đây là việc làm vừa hợp ý Đảng vừa hợp lòng dân và là điều kiện hết sức quan trọng cho TTCK gắn chặt với sự thành công của việc cổ phần hóa các DNNN. Tính đến tháng 7.2000 chúng ta đã cổ phần hóa thành công trên 430 doanh nghiệp nhà nước.

- Hệ thống pháp luật ở nước ta đang được bổ sung và ngày càng hoàn thiện hơn. Điều này đã tạo ra môi trường pháp lý thuận lợi cho sự ra đời và phát triển TTCK ở nước ta. Nổi bật nhất là chính phủ đã ký quyết định số 75/CP ngày 28.11.1996 về việc thành lập Ủy Ban chứng khoán nhà nước và ban hành Nghị định số 48/1998ND-CP ngày 11.7.1998 về chứng khoán và thị trường chứng khoán. Đây là hạt nhân và cơ sở pháp lý cơ bản, quan trọng cho quá trình xây dựng và phát triển TTCK ở nước ta.

- Chế độ kế toán doanh nghiệp mới sửa đổi, ban hành thực hiện gần gũi hơn với chuẩn mực quốc tế. Bên cạnh đó hệ thống kiểm toán kế cả kiểm toán nhà nước và phi nhà nước, kiểm toán nước ngoài đã được hình thành và phát triển. Đây cũng chính là một trong những mắt xích và đầu mối quan trọng không thể thiếu được trong quá trình hình thành và phát triển TTCK ở nước ta.

- Hệ thống thông tin ở nước ta đang trên đà phát triển khá tốt. Chiến lược tăng tốc của ngành bưu điện đang thu được những kết quả khá lạc quan và là điều kiện hỗ trợ rất tốt để hình thành và phát triển TTCK. Hệ thống tin học của Việt Nam cũng phát triển rất nhanh, theo nhiều chuyên môn thì hệ thống này đã có đầy đủ khả năng để xâm nhập ngay vào TTCK và có thể đốt cháy giai đoạn, bỏ qua giao dịch thủ công,

tiến thẳng lên điện tử hóa.

- Về phương diện người tham gia TTCK, thì nhiều chuyên gia cho rằng dân Việt Nam rất chịu chơi, sẵn sàng chấp nhận mạo hiểm, rủi ro, nhìn vào thị trường về số và lần sóng chơi hui, chơi dễ thì thấy rõ. Dân ta vốn có đức tính cần cù, chịu khó, thông minh, nhanh nhạy, ham học hỏi và tiết kiệm, nhiều người có ý chí làm giàu. Thói quen và nếp nghĩ về việc sử dụng vốn tích lũy của mình cũng có nhiều thay đổi theo sự phát triển của kinh tế thị trường. Nếu có sự quan tâm đúng mức, khuyến khích thích hợp và có kế hoạch đào tạo cụ thể thì chỉ trong một thời gian tương đối ngắn chúng ta có thể xây dựng được một đội ngũ cán bộ tốt, có đủ khả năng để hoạt động hữu hiệu lĩnh vực chứng khoán ngang tầm với các nước khác trên thế giới và đạt chuẩn mực quốc tế ngay từ bước đầu bắt tay vào vận hành TTCK.

- Một thuận lợi hết sức quan trọng, không thể không kể đến là nước ta là nước phát triển sau nên có thể tận hưởng các kinh nghiệm quý báu của các nước đi trước. Nhờ chính sách kinh tế mở cửa, hội nhập với bên ngoài, làm cho kinh tế trong nước cùng như kinh tế đối ngoại ngày càng thu được những thành quả rất đáng phấn khởi. Cộng vào đó, là sự giúp đỡ của bè bạn quốc tế hết sức nhiệt tình và có hiệu quả. Yếu tố này tác động tốt đến việc ra đời và phát triển TTCK ở nước ta.

Tuy nhiên bên cạnh những thuận lợi là cơ bản, chúng ta cũng gặp khá nhiều khó khăn và thách thức, đó là:

- Đã nói đến thị trường thì phải nói đến hàng hóa cho thị trường đó. Song, hàng hóa của TTCK Việt Nam đang rất nghèo nàn cả về số lượng và chủng loại, chứng khoán phổ biến là ký danh có tính thanh toán kém.

- Hiện nay, chúng ta có 43 công ty cổ phần đủ điều kiện niêm yết chứng khoán trên TTCK. Nếu so với tổng số công ty cổ phần hiện có tính đến thời điểm 19.7.2000 là khoảng 630 công ty thì con số này còn quá khiêm tốn chỉ chiếm khoảng 6%. Trên thực tế chỉ có 4 công ty cổ phần niêm yết chứng khoán là Công ty cổ phần Cơ Điện Lạnh (REE), Công ty cổ phần Cấp và Vật liệu viễn thông (SACOM), Công ty cổ phần Giấy Hải Phòng (HAPACO) và Công ty cổ phần Kho Vận Giao Nhận Ngoại Thương (Transimex Saigon). Số còn lại do làm ăn chưa hiệu quả, chưa ổn định, chưa chấp nhận phát hành chứng khoán rộng rãi ra công chúng, chưa chấp nhận công khai hóa thông tin.

- Hệ thống kiểm toán nước ta tuy đã được hình thành và có nhiều tiến bộ, nhưng vẫn chưa thể đáp ứng được

nhu cầu của TTCK kể cả về số lượng và chất lượng nếu nó được mở rộng ra.

Hiện nay, chúng ta có hơn 20.000 doanh nghiệp, nếu có 1/10 số đó đăng ký phát hành chứng khoán và đều cần đến kiểm toán, thử hỏi với năng lực hiện tại (trong cả nước hiện có 19 công ty kiểm toán, trong đó có 6 công ty kiểm toán độc lập nước ngoài) phải mất bao nhiêu thời gian mới làm xong việc đó? Ngoài ra, chúng ta cũng rất cần đến chất lượng của kiểm toán, nhất là trong tình hình thực thi luật pháp còn nhiều vấn đề.

- Nước ta vẫn là một trong những nước có thu nhập bình quân đầu người thấp nhất thế giới, do vậy khi cổ phần hóa DNNN ít người có tiền để mua cổ phần.

- Tập quán thanh toán bằng tiền mặt vẫn còn phổ biến trong dân chúng và ngay cả đối với các doanh nghiệp. Hệ thống thanh toán qua ngân hàng hiệu quả chưa cao. Sự đổ vỡ của một số ngân hàng thương mại, quỹ tiết kiệm, làm mất lòng tin của dân chúng. Các vấn đề này đã ảnh hưởng không tốt đối với quá trình xây dựng và phát triển TTCK.

- Đội ngũ cán bộ quản lý điều hành TTCK còn non trẻ, thiếu cả về số lượng, kinh nghiệm và kiến thức nghiệp vụ, chưa được huấn luyện nhiều. Những thách thức lớn lao vẫn còn ở trước mắt họ.

- Hiện nay tình hình chung của những người bỏ vốn mua cổ phần thường không biết gì nhiều về những người bán cổ phần, mà thường chỉ căn cứ trên những dấu hiệu bề ngoài như uy tín của doanh nghiệp... Họ không nghĩ rằng người bán cổ phần có thể làm kế toán ma và tuyên bố có lãi nhiều trong khi thực sự lỗ nặng và tới một lúc nào đó không còn khả năng thanh toán. Cuối cùng người dân gánh chịu hậu quả.

Tóm lại, mặc dù ta có khá nhiều khó khăn, phần lớn chỉ là tạm thời, cũng có những khó khăn, trở ngại lâu dài, dai dẳng, song thuận lợi vẫn là cơ bản. Trong thời gian qua Đảng, Nhà nước và công chúng đã có nhiều nỗ lực và phối hợp hài hòa giữa các chính sách kinh tế vĩ mô, vi mô cùng với việc phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan, các ngành các cấp đẩy lùi những khó khăn, thử thách, phát huy những thuận lợi, hoàn chỉnh các điều kiện tiền đề cho việc thiết lập TTCK tại Việt Nam. Điều này đã trở thành hiện thực, ngày 20.7.2000 Trung tâm giao dịch chứng khoán TP.HCM chính thức khai trương và đi vào hoạt động, đánh dấu một bước ngoặt mới trong tiến trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước ■